

Damgalama (Stigma) Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Damgalama (Stigma) Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19458>

Özet

Damgalama (Stigma) Ölçeği, Erkan Yaman ve Hakan Güngör tarafından 2013 yılında geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, bireylerin sosyal damgalama ve önyargı düzeylerini çok boyutlu olarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Toplam 22 maddeden ve dört farklı alt boyuttan oluşan bu ölçek, psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında bireylerin ayrımcılık eylemlerini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirme çalışması, yüksek düzeyde iç tutarlılık ve yapısal geçerlilik kanıtları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Damgalama, Stigma, Ayrımcılık, Etiketleme, Psikolojik Sağlık, Önyargı, Ölçek Geliştirme, Güvenirlilik, Geçerlik.

Yazarlar

Erkan Yaman, Hakan Güngör.

Amaç

Damgalama (Stigma) Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin çeşitli sosyal gruplara veya kişisel durumlara (örneğin, akıl kâfâfet, psikolojik yardım alma, adli geçmi?) yönelik sahip oldukları olumsuz tutumları, önyargıları ve ayrımcılık eylemlerini belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu ölçek, özellikle toplumsal dışlanma ve etiketleme süreçlerinin akademik araştırmalarda incelenmesine olanak sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Ölçek, sosyo-psikolojik bir yapı olan damgalama kavramını ölçmektedir. Damgalama, bir bireyin veya grubun, toplum tarafından istenmeyen veya kabul edilemez görülen bir özelliğe sahip olması nedeniyle itibarının düşürülmesi ve dışlanması sürecini ifade eder.

Ölçek, bu karmaşık yapıyı dört ayrı alt boyut üzerinden ele almaktadır. Bu alt boyutlar; doğrudan dışlayıcı davranışlar ve haksız muameleyi içeren **Ayrımcılık ve Dışlama**, belirli gruplara genelleştirici olumsuz özellikler atfetmeyi içeren **Etiketleme**, ruh sağlığı sorunları yaşıyan bireylere yönelik olumsuz algılar içeren **Psikolojik Sağlık** ve genel kabul görmüş normlara uymayanlara karşı geliştirilen olumsuz yargıları içeren **Önyargı**dır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak incelenmiştir. AFA sonuçları, ölçeğin teorik beklentilerle uyumlu olarak **Ayrımcılık ve Dışlama, Etiketleme, Psikolojik Sağlık ve Önyargı** olmak üzere dört faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir.

Madde analizleri sonucunda elde edilen test madde korelasyonları .31 ile .52 arasında değişmektedir. Bu değerler, maddelerin ilgili oldukları faktörü temsil etme yeterliliğinin orta düzeyde ve kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıya bağlı bir şekilde ölçtüğünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Damgalama Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenirliği, çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılarak hesaplanmıştır. Bütün ölçek için hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı **0.84** olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin tutarlılığını desteklemek amacıyla Spearman-Brown korelasyon katsayısı ve Guttman split-half güvenilirlik formülü de kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda Spearman-Brown korelasyon katsayısı **0.85** ve Guttman split-half değeri de **0.85** olarak tespit edilmiştir. Bu değerler, ölçeğin farklı yöntem testler arasında da yüksek tutarlılık sergilediğini ve ölçüm sonuçlarının kararlı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen Açıklayıcı Faktör Analizi, 22 maddelik ölçeğin dört ana alt boyutta toplandığını ortaya koymuştur. Bu dört faktör, damgalama kavramının farklı tezahürlerini temsil etmektedir.

Faktör yapısı aşağıdaki dağınık göstermektedir:

Ayrımcılık ve Dışlama: 6 madde (Örn: Kötü kuyafeti aykırı kişiler dâhilanmay hak eder.)

Etiketleme: 6 madde (Örn: Bayan personel iş ortamında daha fazla sorun çıkarır.)

Psikolojik Sağlık: 5 madde (Örn: Psikolojik yardım alan bireylerin kişilik problemleri vardır.)

Önyargı: 5 madde (Örn: Adli suçla karışmış biriyle aynı ortamda çalışmak istemem.)

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Yazılı, Öz Bildirim Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler, Genel Popülasyon veya Üniversite Ö?rencileri (Geli?tirme çal??mas? genellikle akademik örneklem üzerinde yap?lm??t?r.)

Ya? Grubu: Ergenlik sonras? ve Yeti?kinlik

Popülasyon Detaylar?: Sosyal damgalama alg?lar?na sahip olan veya bu alg?lar? sergileyen bireyler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçeği kullan?larak derecelendirme yap?lmaktadır (1-Kesinlikle kat?lm?yorum, 5-Tamamen Kat?l?yorum). Yüksek puanlar, yüksek damgalama e?ilimi veya önyarg? düzeyini i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Ölçekleme, Sosyal Psikoloji, Geçerlilik, Güvenirlik, Cronbach Alpha, Ayr?mc?l?k.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

?leti?im E-posta Adresleri: eyaman@sakarya.edu.tr (Sorumlu Yazar Erkan Yaman)

Yaz??ma Adresi: Sakarya Üniversitesi (Çal??man?n yay?nland??? tarihteki kurum bilgisi baz al?nm??t?r.)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2013 (Makalenin yay?n y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik kullan?mlar? için yazar(lar) ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Sorumlu yazar?n e-posta adresi mevcuttur: eyaman@sakarya.edu.tr.

Kaynaklar

Yaman, E. ve Güngör, H. (2013). Damgalama (Stigma) Ölçeği'nin geli?tirilmesi, geçerlilik ve güvenirlik çal??mas?. *De?erler E?itimi Dergisi*, 11(25), 251-270.

Makalenin orijinal PDF dosyas?, a?a??daki adresten indirilebilir: damgalama-stigma-olcegi-toad.pdf

Makalenin yay?nland??? dergi ba?lant?s?: ded.dem.org.tr

Damgalama (Stigma) Ölçeði Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

4 alt boyut ve 22 madde

Ayrımcılık ve Dışlama (6 m): Kimi kışafeti aykır? kimiler dlanmay? hak eder.

Etiketleme (6 m): Bayan personel i? ortam?nda daha fazla sorun ç?kar?

Psikolojik Sa?lık (5 m): Psikolojik yardım alan bireylerin kimilik problemleri vard?.

Önyarg? (5 m): Adli suç? kar??m?? biriyle ayn? ortamda çal??mak istemem.